

SLOVENSKI NAROD

Izjavo vsak dan popoldne izvešča nedelja in praznika. // Inzerati do 80 polt vrt 6 Din 2, do 100 vrt 6 Din 2,50, od 100 do 300 vrt 6 Din 3, več inzeratov peti vrt 6 Din 4, Popusti po dogovoru, Inzerati davki posebej // "Slovenski Narod" velja mesečno v Jugoslaviji Din 12, za inozemstvo Din 25, // Rokopis se ne vrača

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Kneževa ulica št. 8
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Gornji trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo, Sirovčarjeva ulica 1, telefon št. 65 // PODRUŽNICA UPRAVE, Kocanova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE, Ob kolodvoru 101 // SLOVENSKE GRADCE, Slovenski trg št. 5 // Polna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Nov mirovni poziv:

Za pravičen in časten mir

Belgijski kralj in holandska kraljica sta ponudila zavezanikom in Nemčiji svoje posredovanje za mirovna pogajanja — Haaški apel so sprejeli v Rimu z velikimi simpatijami, v Berlinu pa dvomijo v njegov uspeh — V Londonu samo za mir v skladu z angleškimi vojnimi cilji

London, 8. novembra. br. Dočim so v nevtralnih diplomatskih krogih iz prvih vesti o nenadnem prihodu belgijskega kralja Leopolda v Haag sklepali o važnosti vojaškega sodelovanja med Belgijo in Holandsko za primer skupne obrambe pred vsako kršitvijo nevtralnosti obeh držav, je bilo smoti nepričakovano objavljeno besedilo brožavke, s katero obe zaveznički državi pogovarjajo vojskujočih se držav svoje posredovanje za mir. Akcija obeh suverenov je napravila povsod najboljši vtis.

Haag, 8. nov. s. Zvečer je bil z uradnim komunikacijem objavljen tekst brožavke, ki sta jih holandska kraljica Viljemina in belgijski kralj Leopold poslala angleškemu kralju Juriju, francoskemu predsedniku Lebrunu in nemškemu kancelarju Hitlerju. Tekst je bil objavljen v holandskem, angleškem, francoskem in nemškem jeziku ter se glasi:

»V tem, za ves svet strahotnem času sva prepričana, da je najina dolžnost, preden v zapadni Evropi vzplamti vojna z vso silo, da ponovno dvignemo svoj glas. Nedavno so bojujoče se države izjavile, da bodo pripravljene proučiti obrazložene in osnovane predloge za pravičen mir. Zdi se nam, da je v sedanjih okoliščinah za nje težko priti v stik, določiti stališča z največjo preciznostjo ter približati se druga drugi.

Kot vladarja dveh nevtralnih držav, ki gojita dobre odnose z vsemi svojimi sosedi, sva pripravljena ponuditi svoje posredovanje. V kolikor bi to bilo zanje neprijetno, sva pripravljena z vsemi sredstvi, ki so nam na razpolago, v duhu prijateljskega sporazumevanja delati za doseg elementov sporazuma, ki naj se doseže. To svojo ponudbo postavljamo za dobro najinim narodom ter v interesu vsega sveta. Upava, da bo ponudba sprejeta in da se na ta način napravi prvi korak k obnovi trajnega mira.

Amsterdam, 8. novembra. AA. (Reuter). Mirovni poziv je bil pristržno sprejet v vsej Nizozemski in Belgiji. Vse prebivalstvo se

zaveda, da je varnost in nevtralnost obeh držav stalno v nevarnosti. Obe državi sta mobilizirani. Nizozemska je poplavila gotove pokrajine, v drugih pa je proglasila obredno stanje. Belgija je vznemirjena zaradi neprestanih letov tujih letal nad njenim ozemljem. Zaradi tega sta oba naroda z veseljem pozdravila iniciativo obeh suverenov.

Globok vtis v Rimu

Rim, 8. nov. AA. (Havas). Pobuda kralje Viljemine in kralja Leopolda za mir je napravila zelo globok vtis v Rimu, kjer žele, da bi se dosegel kompromis med zaveznički in Nemčijo. Gesto holandskega in belgijskega vladarja komentirajo z velikimi simpatijami in izrekajo priznanje plemeniti ideji, ki je navdahnila njuno intervencijo pri pariški, londonski in berlinski vlad, vendar se v Rimu ne vdaajo nobenim iluzijam glede uspeha te intervencije, čeprav mislijo, da je mirna ureditev spora še možna in da bo možna vse dotlej, dokler se ne vname velika bitka na Renu.

Odmev v Berlinu

Berlin, 8. nov. e. Tukajšnji obveščeni krogi mislijo, da bo Nemčija ponujeno uslugu belgijskega kralja in holandske kraljice za zopetno vzpostavitev miru hvaležno sprejela. Hkrati pa mislijo, da je glede na neuspeh sedanjih posredniških akcij zelo dvomljivo, da bi ta nova iniciativa imela kakšen uspeh, pa naj Nemčija še tako želi mir.

London, 8. nov. s. Kancelar Hitler in zunanji minister Ribbentrop sta imela smoti daljšo konferenco, na kateri sta, kakor domnevajo, proučevala holandsko-belgijsko ponudbo za mirovno posredovanje.

Angleški pogoji

London, 8. nov. s. K mirovni poslanici holandske kraljice in belgijskega kralja izjavljajo v odločilnih francoskih politič-

nih krogih, da bo francoska vlada enako kakor angleška proučila vsak resen predlog za mir.

London, 8. nov. AA. (Reuter) Izve se, da bo mirovni poziv belgijskega kralja in nizozemske kraljice po mednarodnem običaju dostavljen osebno kralju Juriju VI. Mirovni apel bo v vsakem primeru predmet proučevanja angleške vlade.

London, 8. nov. e. Glede posredniške ponudbe belgijskega kralja Leopolda in holandske kraljice Viljemine izjavljajo tu, da je bila akcija obeh suverenov sprejeta v Londonu s simpatijami, toda smatrajo, da ni treba pričakovati, da bi ta ponudba lahko služila kot podlaga za mir. Zaveznički bodo po misljenju tukajšnjih političnih krogov izrazili svoje zahvale za mirovno prizadevanje belgijskega kralja in holandske kraljice, toda hkrati bodo izjavili, da ne morejo ustaviti borbe, če ne bo to izključeno na podlagi pogojev, ki bi bili pa Nemčijo nedvomno nesprejemljivi, namreč obnovitev neodvisnosti Poljske in Čehoslovake ter zagotovitev trajnih in trdnih jamstev, da Nemčija ne doseg svojih ciljev ne bo več uporabila sile. Kot sigurno jamstvo za to bi se po misljenju vodilnih zavezniških krogov zahtevalo znatno skrajšanje nemške vojske in letalstva. Tudi smatrajo, da kralj in kraljica najbrž sama dvomita o uspehu te akcije. Najbrž sta to akcijo pričela zato, da svoji državi osvobodita zmerom večjega pritiska.

London, 8. nov. s. Ministrski predsednik Chamberlain jutri ne bo podal svojega rednega tedenskega poročila o položaju v parlamentu, kar bo povzročilo po kosilu, ki ga jutri priredi v Guildhall novi londonski župan. Mornariški minister Churchill pa bo najbrže podal svoj ekspozé v parlamentu jutri.

Pričakujejo pa, da bo že na dan 9. j. seji parlamenta opozicija stavila vprašanje o holandsko-belgijskem mirovnem posredovanju in da bo v odgovoru mini-

strski predsednik Chamberlain podal izjavo o stališču angleške vlade do tega posredovalnega poskusa.

Kaj pravijo današnji angleški listi

London, 8. nov. s. Današnje angleško časopisje komentira holandsko-belgijski poskus za mirovno posredovanje ter soglasno daje priznanje plemeniti gesti, izraža pa le malo upanja, da bi poskus uspel.

»Times« pravi, da pogajanja niso možna, če Nemčija ne da takega odgovora, ki bi ga bilo mogoče spraviti v sklad s stališčem zavezničkov.

»Daily Telegraph« pravi, da trenutno niso dani pogoji za častni mir.

»Daily Mail« misli, da Nemčija ne bi smela obdržati ozemlja, ki ga je z vojno pridobila in da bi bile za mir potrebne garancije.

Delavski »Daily Herald« pravi, da bi bila pogajanja za mir možna šele tedaj, če Nemčija najprej umakne svoje čete iz Poljske in Čehoslovake.

»News Chronicle« pravi, da so edini možni odgovori na posredovanje že znani zavezniški vojni cilji, na katerih morajo zaveznički trdno vztrajati.

Skepsa v Ameriki

Washington, 8. novembra. AA. (Reuter) Predlog kraljice Viljemine in kralja Leopolda je bil sprejet v ameriških parlamentarnih krogih z odobravanjem, dasi se skeptično gleda na njegov uspeh. Nekateri senatorji so izjavili, da želijo predlogu uspeh, medtem ko so drugi dejali, da ni mnogo izgledov, da bi prišlo v kratkem do miru na svetu. Senator Clerk je dejal: Ni mogoče biti srečnejša mesta odkoder je bil poslan ta mirovni apel. Zelim, da se Belgiji in Nizozemski pridružijo tudi skandinavski države in Svica.

Posvetovanja v Berlinu

Zopet prerokujejo „odločilne dogodke“
Obrambni ukrepi nevtralnih držav ob nemški meji

Berlin, 8. nov. e. V kancelarski palači je bilo včeraj ves dan zelo živahno. Kakor se izve, je imel Hitler daljšo konferenco z mnogimi vodilnimi vojaškimi osebnostmi, med drugim z maršalom Göringom, z vrhovnim poveljnikom nemške vojske generalom Brauchitschom in šefom generalnega štaba Keitelom. V dobro poučenih krogih mislijo, da bo ta konferenca v zvezi z odločilnimi dogodki, ki jih pričakujejo še ta teden. Od jutra do večera stoji množica ljudi pred vladno palačo in pričakuje prihoda visokih vojaških funkcionarjev ter izraža svoje zadovoljstvo glede položaja.

Pariz, 8. novembra. AA. (Havas). Izšlo je uradno poročilo, da je dograjen utrbeni pas ob avstrijski, luksemburški in belgijski meji in da je zdaj Maginotova črta znatno podaljšana.

Amsterdam, 8. novembra. AA. (Havas). Iz zanesljivega vira se je zvedelo, da so holandska vojaška oblastva kljub mirovnemu apelu belgijskega kralja in holandske kraljice odredila, da se razširi poplavljen varnostno območje še na nov pomemben odsek.

Bruselj, 8. nov. mp. Belgjska vlada je na podlagi prekega sode preprečevala rečno plovo v provinci Limburg.

Letalske bitke

Junaštvo francoskih in angleških pilotov —
Včeraj novi boji med britanskimi in nemškimi letali

Pariz, 8. nov. s. K veliki letalski bitki ki je bila predvčeršnjim nad zapadno fronto, poročajo, da se je vršila nad mestom Saarguemines. Francoska letala so se spustila nad nemška s hitrostjo 400 milj na uro (640 km). Ena francosko letalo je moralo sicer zasilon pristati, vendar se je pozneje lahko vrnilo na svoje letališče. Skupno so bila lažje zadeta 4 francoska letala. Ranjen pa ni bil noben član posadke. Po tej veliki bitki sta se dve francoski letali iz iste skupine ponovno zapletli v borbo z devetimi nemškimi letali in jih pogladi v bog. Enako so na to 4 francoska letala ameriške znamke »Curtis« pogladi v bog drugo skupino 9 nemških letal.

London, 8. nov. s. Angleška letala so se včeraj ponovno zapletla v borbo z nemškimi letali. Zjutraj se je neko nemško letalo pojavilo nad Shetlandskim otokom, druga pa nad Severno škotsko. Angleška letala so jih pogladi. Izve se, da je bilo neko nemško letalo težje poškodovano. Iz Kodanja poročajo, da so nad zapadno dansko obalo opazili skupino nemških bombnikov v borbi s skupino lovskih letal, ki je bombnike zasledovala.

London, 8. novembra. AA. (Havas). Danes so se zvedele podrobnosti o včerajšnjih bojih med britanskimi in nemškimi letali pred angleško, škotsko in nemško obalo. Potrjuje se, da britanska letala niso znela izgub. V nekom boju sta se neko britansko in neko nemško letalo srečali tako blizu, da med njima ni bilo več

kakor en meter razdalje. Spopad se je vršil v glavnem med britanskimi patrolnimi letali, ki so krizarila nad angleško in škotsko obalo, in nemškimi oglednimi letali. Britanska letala so pogladi nemška letala v bog. Neko nemško letalo ki so ga opazili, ko je letelo nad neko trgovinsko ladjo, je zbežalo, kakor hitro je opazilo, da se biva britanska patrolna letala.

Vojna na morju

London, 8. nov. s. V Ameriki so ujeli kilce na pomoč, ki jih je brezčasno poslala angleška ladja »Mataroa« (12.000 ton), ko je bila 800 milj južnozhodno od Bermudskega otoka. Ladja je javljala, da jo je napadla nemška podmornica. V zadnjem poročilu pa je ladja javila, da je podmornica izginila.

Nemška mornarica je v Baltiku zaplenila finsko ladjo »Ottawa« (1300 ton). Zaradi slabega vremena pa se je potem morala ladja zateči v švedske teritorialne vode v Botniškem zalivu.

Nemška mornarica je tudi zaplenila švedsko ladjo »Rita« ob južnozapadni švedski obali.

Kodanj, 8. nov. e. Na zapadni obali Jutlanda je prebivalstvo včeraj opazovalo srđito borbo dveh bombnikov z 12 lovci. Borba je trajala četrte ure, naposled sta se pa bombnika ognila preteči katastrofi z naglim spuščanjem in spretnim manevriranjem. Posrečilo se jima je pobegeti. Sodiijo, da sta bila oba bombnika nemška, kar sta odletela v južni smeri.

Olajšanje za izvoz ameriškega orožja

Vprašanje prenosa ameriških ladij

Washington, 8. nov. mp. Na podlagi uveljavljenja spremenjenega zakona o ameriški nevtralnosti je Roosevelt objavil nove predpise, ki olajšujejo izvoz orožja iz Zedinjenih držav. Po dosedanjih predpisih je izdajala vlada dovoljenje le po preteku nekoga časa, ker je imela prvenstveno pravico pri nakupu letal novih tipov. Po novi uredbi je izvoz dovoljen takoj s predhodnim odobrom vlade.

Washington, 8. nov. s. Predsednik Roosevelt je izjavil včeraj na konferenci tiska, da je mornariška komisija na njegovo željo odločila za dan ali dva sklepanje o predlogu paroplovnih družb, da bi smele svoje ladje registrirati v Panamski republiki. Roosevelt je dejal, da v tej zadevi ni mogoče vprašanje nevtralnosti, ker lahko vsakdo prodaja ladje v nevtralne države ali prenese tja naslov. Toda če se enkrat prenos izvrši, ne smejo na Rooseveltovemu mnenju, na teh ladjah več biti zaposleni državljani Zedinjenih držav in ne morejo zahtevati paroplovne družbe ne bene intervencije vlade Zedinjenih držav, če bi bile ladje potem poropljene.

Amerike delavske organizacije so objavile protest proti prenosu ladij v Panamo.

Nemci ne bodo mogli ovirati transportov

New York, 8. nov. AA. (Havas) Zavezniške spremljevalne ladje bodo mogle prevažati material, kupljen v USA, kljub nemškim podmornicam in letalom, piše »New York Sun«. Clankar razmišlja o sredstvih, ki jih utegnejo Nemci uporabiti, da bi ovirali transport blaga čez Atlantik, in misli, da so edina možna sredstva podmornice in letala. Ker bodo ladje, ki bodo prevažale v USA kupljeno blago, nedvomno imele spremstvo in jih bodo varovale vojne ladje, bo nemškim podmornicam težko zapreti prekomorske proge. Okoliščine, v katerih bodo morale podmornice nastopati, bodo takšne, da bodo povzročile velik riziko in da bo škoda, ki jo bodo prizadejali zavezniškim ladjam, manjša od lastnih izgub, zato bodo za dalj časa in za daljšo akcijo tako rekoč neuporabljive. Po sodbi clankarja je nevarnost pred nemškimi letali še mnogo manjša, ker bo njihova akcija otežkočena, ko ne bodo imela ugodnih oporišč za svoje operacije na Atlantiku.

Nova navodila finski delegaciji

Pogajanja v Moskvi se bodo najbrže že zavlekla
Zanimiv glas švedskega lista

Helsinki, 8. nov. s. Finska vlada je imela včeraj dve seji, na katerih je odobrila nove instrukcije svoji delegaciji v Moskvi.

Helsinki, 8. nov. e. Včeraj popoldne je imela finska vlada skupno sejo s predstavniki vseh parlamentarnih skupin zaradi proučevanja poročila delegatov iz Moskve glede sestave novih navodil. Zatrjujejo, da gre samo za podrobnosti, ker so osnovne stvari že rešene. Ker se bodo pogajanja nanasala na zelo važne gospodarske probleme, mislijo, da bo delo delegacije trajalo dalj časa.

V finski javnosti se že čuti mnogo umirjenosti. Samo listi finskih švedov niso opustili prilike, da v svojih listih prinašajo, kar v drugih državah pišejo neugodnega o Rusiji. Resni ljudje smatrajo to za

neumestno in netaktno. V zadnjih treh dneh pa je opaziti, da pišejo tudi švedski listi bolj zmerno.

Zlasti je zbudil pozornost članek lista »Côteborg Posten«, ki piše: Obetljivo razne možnosti za sodelovanje med Rusijo in skandinavskimi državami ter Baltikom. Ker je Nemčija prostovoljno odstopila od svojih pretenzij na Baltičnem morju, ni nobenega poviča več za spore med Norveško, Švedsko in Finsko s Sovjetsko Rusijo ter baltičnimi državami, temveč je nasproti mnogo podane za vzajemno delo. Rusija lahko doseže mnogo večje koristi v prijateljskem sodelovanju, mnogo manj pa ali celo nič z vojno. Tako pisanje se že dolgo ni pojavilo v švedskem tisku in za to mu posvečajo posebno pozornost.

Iz notranje politike

VOLITVE V SENAT

Volitve v senat se bodo vršile, kakor je znano, prihodnjo nedeljo 12. t. m. Vloženja se samo ene kandidata lista to je vladna lista JRZ v vsej državi razen v banovini Hrvaški, ki ima takisto samo ene kandidatske liste. Liste seljaško-demokratske koalicije. O teh volitvah, kakor tudi o volitvah v občine, hrvaški sabor in narodno skupščino je objavil zagrebški »Obzor« članek, ki ga zaključuje tako-le: »Ko bodo izvedene volitve v hrvaški sabor, občine in narodno skupščino, se bo, kakor se zdi, samo ob sebi pojavilo vprašanje, je li oportuno, da ostanejo na svojih položajih senatorji, ki bodo izvoljeni v volitvah 12. t. m. Bilo bi zares paradokso, ako bi se izvedle volitve v hrvaški sabor, občine in narodno skupščino po demokratskem volilnem redu, a senatorji bi bili izvoljeni po nazadnjaškem volilnem zakonu, ki so ga uveljavili prejšnji režimi. Zato je mogoče, da bo po končanih volitvah v hrvaški sabor, v občine in narodno skupščino uveljavljen nov volilni zakon tudi za senat, pri čemer bi seveda uvaževala tudi predprave krone.«

DR. BUDISAVLJEVIĆ V BEOGRADU

Iz Zagreba je včeraj vrnil v Beograd minister za socialno politiko dr. Srdjan Budisavljević, ki je takoj po svojem prihodu obiskal podpredsednika vlade dr. Mačka. Dr. Budisavljević je kot predsednik SDS vstopil v odbor ministrov, ki ima nalogo, da izda zakon za volitve narodnih poslancev.

O SAMOUPRAVAH IN SVOBODNIH VOLITVAH

Minister pravde dr. Laza Marković je imel v Saboru govor, v katerem je med drugim izjavil:

»Vlada želi, da bi prišlo čim prej do obnove strankarskega življenja, ki je bilo ukinjeno leta 1929. Vprašanje sporazuma se ni obravnavalo kot strankarsko vprašanje, nego kot vsenarodno in vsedrjavno vprašanje.«

Ko je obirno razpravljalo o vseh peripetijah naših ustavnih bojev od zedinjenja do sklenitve sporazuma Cvetković-dr. Maček, se je zadržal na financiranju samouprav ter je rekel: »Hrvat se bode moral za to že sami brigati. Srbi imamo s financiranjem samouprav že svoje izkušnje in vemo kako težko je kriti vse potrebe samoupravnih teles, ki mnogo stanejo. Srbi bomo samo zadovoljni in srečni, če bodo Hrvati bolje uredili svoje šole, sodišča, ceste, železnice in drugo s pomočjo svoje samouprave, kakor pa je to storila doslej država.«

Dr. Marković je nato priznal napore združene opozicije in Jugoslovenske nacionalne stranke pri delu za sporazum. Dejal je: »Zadnje besedo o sporazumu bo imela svobodna in s tajnimi volitvami izvoljena narodna skupščina.« O volitvah samih pa je izjavil, da so doela nepotrebne in samo nesmielna maskarada, ako niso svobodne.

ZA SKUPNO DEMOKRATSKO SOCIALISTIČNO STRANKO FRONTO

Beograjski listi poročajo, da bo glavni odbor socialistične stranke v Jugoslaviji začel spet s strankinim delovanjem med narodom. Glavno strankino delo bo burba za ustavni parlamentarni in demokratski sistem vladanja. Volitve naj ne bodo same tajne, temveč naj imajo enako volilno pravico enako moški kakor ženske.

V posebni resoluciji ugotavlja glavni odbor, da je podpiral akcijo združene opozicije za sklenitev splošnega narodnega sporazuma in za obnovo demokracije ter političnih svobod. Sporazum, ki sta ga sklenila dr. Maček in predsednik vlade Cvetković naj bo izhodna točka za nadaljnji razvoj političnega življenja v državi. Ker pa je bil ta sporazum sklenjen brez sodelovanja zakonitih in svobodno izvoljenih predstavnikov Srbov in Slovencev, ga je treba predložiti svobodno izvoljenemu narodnemu predstavništvu v petridnevni, da bo tako zares narodni sporazum.

Resolucija izraža končno prepričanje, da je v današnjih časih potrebno zbiranje in sodelovanje vseh resnično demokratskih strank in političnih skupin. Slednjic je razrešena v resoluciji trdna volja glavnega odbora socialistične stranke, da bo povsod odločno nastopal proti vsem poskusom zavesti in zapeljati delavstvo v kakšno tajno organizacijo.

Za predsednika stranke je bil izvoljen dr. Živko Topalović, za tajnika pa zaslužni uradnik P. Rajković.

SAMO OSEBNO KLENJE MINISTRA DR. KULENOVIĆA

Iz Beograda poročajo: Pred dvema dnevi so listi objavili izjavo podpredsednika JRZ, ministra za šume in rudnike dr. Kulenovića, o potrebi avtonomije Bosne in Hercegovine. Njegova izjava je imela mnogo zanimanja ter je bila predmet komentarjev vseh političnih krogov, posebno zato, ker je dr. Kulenović podpredsednik JRZ. Smoti se, da v vladnih krogih izjavljali, da predstavlja ta izjava samo osebno mnenje ministra dr. Kulenovića.

Curli, 8. novembra. Paris 10.—, London 17.63, New York 44.—, Bruselj 74.25, Melan 22.50, Amsterdam 234.75, Berlin 178.80, Stockholm 106.25, Oslo 101.30, Kopenhagen 86.16.

Boj za Maribor novembra 1918

Zgodovina slovenstva stoji na pragu velikih dogodkov.

Narodni svet.

Cim bolj se oddaljujemo od prevarnih dni novembra 1918, tem bolj moramo občudovati velikodušje duha trojice: Maister - Dr. Rosina - Dr. Vrstovšek, ki je med najbolj nevarnimi vrtnici pobešne strasti brez hujših pretresljajev za naš obstoj pogumno in previdno krmarila našo usodo Maribora. Upoštevati moramo, da imamo opraviti s spomini na dogodke, ki so jih proglasili Jugoslavijske od strani Narodnega Veča z dne 21. oktobra in že po ustanovitvi tudi naše (slovenske) Narodne vlade v Ljubljani dne 1. novembra.

Na teh temeljih naše nove države posebno tudi za nas v Mariboru ni bilo več Avstrije, ki nam je še kratko pred tem obetala svoje odrešenje.

Toda navzlic vsemu temu je avstrijski mrlič še živel (po četudi le v agoniji) v vrtni tedanjega mariborskega prebivalstva. Dva nasprotna si svetova, dve se izključujoči državi, pa stisljeni na tako

majhnem prostoru, kakor je bil Maribor! Da smo tedaj imeli dovolj svojih ljudi, bi bil račun pač lahek in naš obramba kratka. Toda 3. novembra smo imeli v Mariboru vojašnici sili vraga vku 60 moč, vse drugo je bilo po majhnih odsekih v varnostni službi, zlasti na kolodvorih. In vendar so imeli nemški vojski 47. polpolka tak respekt pred (takrat še generalom) Maistrom, da so se dali brez odpora odpraviti (1. novembra) iz Maribora čez Spilje v Ljubljano. To je bila za Maistrova načrt res velika razbremenitev, a kljub temu je bil položaj še zelo kritičen. Mariboraki niso mogli se namreč medtem navzlic protestom našega Narodnega sveta skrivaj organizirati svojo »Marburger Schutzwehr«, broječo še izpočetka nad 400 moč in kakor se je kmalu izkazalo, dobro organizirano in preskrbljeno. Vse to je na Maistrove bojevalce tako pomembno vplivalo, da se naše patrrole dne 3. novembra jutraj niso več vrstile v vojašnice. Razen tega je podžupan Nosko nameraval poskrbeti za izkrcanje kakršnega koli neslovenskega vojaškega transporta, ki naj bi bil proti dobri plači na razpolago mestni občini kot

predstavila za nas še pokojne Avstrije. Vse to se ni bilo tako nevarno. Bodočo usodo Maribora in celo njegovo okoliščino, ki je velika bolj ograjala druga sila, tudi za Maribor sploh usode polna nevarnost: rop, pljačenje, vračajočega se vojske na vseh progah, po vsaj okolici. Še ob koncu vojne se po gospodov potikačih »zeleni kadri« so sda prišli do svoje veljave.

Ta nevarnost je Maistra in Narodni svet primorala sprejeti posušbo mestnih gospodarjev za skupno obrambo pod poveljstvom generala Maistra. Tako je prišlo do posebnih pogodb med občinami in Narodnim svetom in do 3. novembra izdane določbe dvojnega oklica, ki posiva vse prebivalstvo na red in zaupanje v obstoječo oblast, vojske pa je pristopu k varnostni službi. Poziv so podpisali: Dr. Franjo Rosina, dr. Karel Vrstovšek, general Maister; za občinske župane dr. Janes Schmalder; za izvrševalni odsek: dr. Ernest Mravljag, Henrik Wastan, Hans Suppanz. Videli bomo, kako varljiva za nas je bila ta kratkodobna »vzajemnost«.

Ščevalci, ki so jim odkupovali marke po dinarju. Kasneje je na pobudo izseljenkega komisarijata odposlala delavcem Narodna banka s tem, da je začela kupovati srebrne marke po sgoraj navedenem tedaj. Kakor domnevamo, pa je bila sadnja dni ta odredba preključena, brez navedbe vzroka. Za vračajočega se sezonske delavce je to hudo udarec, posebno pa še v letodnjem letu, ko so bili zaradi vojne še tako hudo prisiljeni. V prihodnjih dneh se bodo začeli vračati v domovino velike skupine delavcev. Mariborski transport bo šel tudi do 1000 delavcev. Kako se bodo ti pripejali do svojega doma je tudi težko vprašanje, če ne bodo mogli dobiti denarja niti za karto. Zaenkrat je poskrbljeno, da bodo dobili pri prihodu na naša tla toplo hrano,

zastran vozne karte pa bodo pač morali dobiti brezplačno vožnjo po železnici ali pa denarno podporo za vozovnico. Naše delavske organizacije, zlasti Zveza poljedelskih delavcev in Murski Soboti so se pokrenile potrebne korake, da bo zadeva urejena še pred prihodom velikih transportov.

— Preklicava proti sodnemu oficijalu Stefanu Friedrichu zastran poverbe varstvenega denarja na sreskem sodišču v Murski Soboti je dognala primanjkljaj 700.000 din. Zastlanih je bilo nad 400 prič, h kazenskemu spisu pa je priključenih okrog 200 nespornih in izročilnih spisov. Spise ima zdaj državni tožilec, ki bo sestavil obtožnico. Za raspravo vlada že sedaj veliko zanimanje.

Mariborske in okoliške novice

— Ob priliki otvoritve Sokolskega planinskega doma na Pohorju je uprava za druge izdala lične znake v spomin na ta dan.

V proslavo otvoritve Sokolskega planinskega doma na Pohorju priredi mariborsko sokolsko društvo, drevi ob 20. prijeteljski večer v Sokolskem domu v Mariboru.

— Uroda nezakončnega otroka. Pri 35-letni posestnici Julijani Eder v Jurjevskem dolu je bil na reji petletni nezakončni sin neke delavke Aloja M. Kljub mladosti je moral ubogi fantek opravljati razna domača dela. Bil je precej slaboten in zaradi tega ni mogel opravljati vseh del. Posledica je bila, da ga je Julijana Eder vselej natepla, tako da je dobil po vsem telesu tekoče poškodbe. Orožniki, ki so doznali za urodo nezakončnega otroka, so Julijano Eder ovdolili mariborskemu državnemu tožilstvu. Včeraj dopoldne se je Julijana Eder morala zagovarjati pred mariborskim okrožnim sodiščem in je bila obsojena na dva meseca strogega zaporja, pogojno za dobo treh let.

— Vse kraje. Posestniku Josipu Ilstcu iz Bohove so neznani tatovi ukradli iz nekega hleva na Tržaški cesti konjsko opremo v vrednosti nad 800 din. Ispred skladišča državnih železnic je izgnilo delavcu Vladimirju Vručinu kolo znamke »Phonomen« s evidenčnim številko 2-130520.

Ob kolo je prišel tudi čevljarški pomočnik Ludovik Kramberger, stanujoč v Razvanju 56, ki mu je doslej še neznani zlikovec odpejal izpred neke gostilne na Tržaški cesti kolo znamke »München«. Kolo, ki je vredno 1200 din, ima evidenčno številko 2-130639. Na Vodnikovem trgu je neki žepar izmaknil delavki Justini Repolusk denarnico, v kateri je bilo 42 din gotovine.

— V Selnici ob Dravi se je neki tat vtihoval v stanovanje posestnika Ivana Felice ter mu odnesel obleke in drugih predmetov v vrednosti nad 700 din.

— Karne vesti. Na Glavnem trgu je neki tovarni avto zavozil v cementni steber prometnega otoka in ga podrl. Na Aleksandrovi cesti je neki motokiklist podrl značico čevljev Josipa Kelenca, stanujočega na Vojašniškem trgu 2. Kelencu se k sreči ni nič hudega pripetilo, pač pa se mu je raztrgala obleka. — V otko stanovanja železničarja Josepa Frolca, ki stanuje Ob bregu 4, je še neznani storilec vrzel precej debel kamen ter razbil šipe.

— Pri Sv. Marijeti ob Pesnici je hotel 28-letni delavec Jernej Brehna spraviti v pogon stroj za drobljenje kamnja. Pri tem pa je ročica udarila Brehna s tako silo po roki, da mu je zlomila desnico. Brehna se zdravi v mariborski bolnici. Tjaka se odpremi tudi 68letnega prežutkarja Ivana Mačka iz Trčove pri Sv. Petru nize Maribora, ki ga je neki Ivan G. s kolom udaril s tako silo po hrbtu in rokah, da mu je zlomil več reber in levice. Napadalec so orožniki ovdolili sodišču. — Na Tržaški cesti je neki kolesar podrl na tla žetnega železničarjevega sina Ivana Prepeluha, ki je oblezel s poškodbami na rokah.

— Čigavo je kolo? Bogo Drakaler je našel za Igriščem Rapida kolo znamke »Rekord«, ki ima evidenčno štev. 2-21764. Kolo dobi lastnik na polje.

— Nečisto lekarniško slabo. Imata tekoči teden Vidmarjeva lekarna pri Sv. Antonu na Glavnem trgu 20, tel. 20-05, in Savostova magdalenska lekarna na Kralja Petra trgu, tel. 22-70.

— Športne novice. V nedeljo 12. t. m. se bo nadaljevalo pokalno tekmovalje LNP. Na področju mariborskega okrožja LNP bo le ena tekma, in sicer v Murski Soboti, kjer bosta pomerila svoje moči ISSK Maribor in SK Mura.

— Maistrovi borec, posori V nedeljo 12. novembra 1939 ob 10. uri dopoldne se vrši v prostorih hotela »Beograd« v Slovenski Bistrici tovariški sestanek vseh tistih borec, ki so se v prevarnih tednih leta 1918/19 udeležili Maistrovih akcij za osvoboditev naše severne meje. Ker se hočemo na tem sestanku posvetovati o pripravah za ustanovitev Odskega Zveza Maistrovih borec s sedežem v Slovenski Bistrici in o izvolitvi pripravljalnega odbora v ta namen vabimo vse borec, ki stanovali v Slovenski Bistrici mesto in okolice, da se slika ter v krajih iz bližnje okolice, da se pritega sestanka zanesljivo udeležijo in da pritegle s seboj čim več naših zborovcev.

— Studenčke novice. V naši Ljudski univerzi predava jutri ob 7. uri gospa Mara Matocec o položaju kmetijske šole pri nas. Pred predavanjem bo predvajanje tedenskih slik.

— Priredba odhodnice. Iz Maribora odhaja več častnikov, ki so službovali v Mariboru. Pred slovesom priredi mariborski častniki odhajajočim tovarišem prireditveno odhodnico, ki bo pri »Orfuc«. Odhodnice se bodo udeležili poleg aktivnih častnikov tudi rezervni oficirji. Nocojnja odhodnica ob 21. uri naj pokaže tople simpatije, ki so si jih pridobili odhajajoči častniki v teku svojega službovanja v Mariboru.

— Mariborska sokolska šupa posiva mariborske Sokole in Sokolice, da se polnoštevilno udeležijo nocojnega prijeteljskega večera v matičnem Sokolskem domu.

— Grob pri grobu. Na Pohorju cesti 46 je preminil zasebnik Franc Koler, star 85 let. Baložnjak naše globoke sožalje.

— V zvezi z Delavsko zbornico je drevi ob 20. predavanju v okviru »Vzajemnosti«. Predava prof. Rudolf Branko o francoski revoluciji in kulturi.

— Iz Ljudske univerze. V petek 10. t. m. predava v mariborski Ljudski univerzi gospa Mara Matocec o položaju kmetijske šole.

— Slovenjgorske novice. Pekovskega vajenca S. Krambergerja iz Sv. Lenarta v Slov. gorah, ki vodi vsak dan kruh k Sv. Ani v Slov. gorah, je v megletem in deževnem jutru napadel raznašalec konkurenčnega podjetja in ga poškodoval. Zadevo razčiščujejo orožniki. — Na šentlariški žilinski sejem so prignali okoliški kmetje precej živine. Iz vseh okoliških občin je prihitelo mnogo kupcev. V splošnem pa se opaža, da ni bilo na sejmu tiste živahnosti kakor prejšnja leta.

— Pod streho. Štirinadstropna poslovna in stanovanjska stavba železničarske nabavljave zadruge v Čačovi ulici je že pod streho. Stranke se bodo lahko že spomladu vesele v novo hišo, ki daje Čačovi ulici lepšo sliko.

— Česta Maribor-Fram. »Delavska politika« poroča v številki 127: »Česta Maribor-Fram se bo gradila še letos je pred kratkim pisal »Slovenec«. Izkazalo se je pa, da je bil omenjeni list slabo informiran in da so imeli prav tisti, ki so rekli, da letos z gradnjo te ceste ne bo nič. Ako se ne motimo, je »Slovenec« celo trdil, da tisti, ki govorijo o tem, da se česta letos ne bo gradila, izpodbijajo ugled vlade. Tako trditve je seveda smešna, ako se pomisli, da sedaj ni čas za gradnje cest in pa da se je komaj vrnil ogled trase na Bcu mesta.

— Naše narodno ženstvo opozarjamo na predavanje kmetijske pisateljice Mare Matocec, ki bo v petek v marib. Ljudski univerzi. Govori o položaju kmetijske žene. K številni udeležbi vabi žensko društvo.

— Iz mariborskega športnega življenja. V nedeljo 19. t. m. bo v kinostavraciji izredni občni zbor Mariborskega kolesarskega združenja z edno točko dnevnega reda: nove volitve. — Na Pohorju pa bo v nedeljo 19. t. m. zborovanje SK Slavije, kjer bodo tudi volili novo vodstvo. — V nedeljo 12. t. m. bo gostovala v Mariboru enajstletnica varaždinske Slavije, ki bo odigrala na stadionu ob Tržaški cesti prijeteljsko nogometno tekmo proti SK železničarju. — Slavnostna otvoritev Sokolskega planinskega doma na Pohorju je v nedeljo, dne 12. novembra 1939 ob 11. uri. V proslavo otvoritve priredi mariborsko sokolsko društvo prijeteljski večer v sredo, dne 8. novembra 1939 ob 20. v veliki dvorani Sokolskega doma v Mariboru. 83. M.

Mariborsko gledališče

Sreda, 8. novembra: Zaprt.

Četrtek, 9. novembra ob 20. uri: Plesni večer Kurbos-Litvinova. Izven.

Petek, 10. novembra: Zaprt. (Gostovanje v Čalju.)

Čaljsko gledališče.

Petek, 10. novembra ob 20. uri: »Navihankas«, Gostovanje mariborskega gledališča.

— Londonski slum v mariborskem gledališču. Slum, to so najbolj zanemarjene ulice posebnosti Londona. Brezvezna izkoriščanje brezdomcev, bivajočih po brigah v teh ulicah, je v zelo zanimivih zapletljivih svetovnih slovesi socialni kritik Bernard Shaw uporabljal v svoji, tudi po večjih odrih s velikim zanimanjem sprejeti igri »Hincavici«. V Mariboru se ta igra uprizar v Skrbniškovi režiji in z debutom gdc. Sernedove.

Iz Ptuj

— V dnevnih zmedenosti pod vlak. Včeraj popoldne okoli 12. ure so bili sprehajali mestnega parka ob Dravi priča groznomu dejanju. Ob tem času pripelje osebnih vlak iz Maribora in ljudje so opazili, kako se je na visoki železniški nasip povzpeli že prileten možik. V trenutku, ko je priletel vlak, se je neznanec vrzel pod lokomotivo, ki ga je vsega razmesarila tako, da je bil pri priletu mrtav. V samorilecu so spoznali, okoli 55 let starega brivskega mojstra Konrada Nekola. Pokojnik je bil že del časa potrt in videli smo ga, kako je hodil po mestnih ulicah samiljen. V hipni zmedenosti se je vrzel pod vlak. Naj v m. p. prizadetim naše sožalje.

— Narasla Drava. Zaradi hudih nalivov v zadnjem času je Drava zelo narasla, tako, da je na nekaterih krajih nize Ptuj poplavlja tudi polja. Nadalje nevarnosti za poplave pa ni več, ker je začela voda že upadati.

— Nesrečni alkohol. Posestnikov sin Ludvik Kolarč iz Grajene si je v neki gostilni privoščil vina čez mero. Na potu proti domu je srečal nekoga mlinskega pomočnika, ki ga je tudi imel nekoliko pod kapo. Sporekda sta se, tako da se je vnel med njima prepri. Med katerim je 18letni Kolarč dobil hud udarec po glavi, da je težko poškodovan oblezel na cesti nezavestno. Prepeljan je bil v bolnico.

Iz Radeč

Zatiranje izmaralce. Kraljevska banska uprava v Ljubljani bo v okviru svoje poračunske možnosti podprla zatiranje samorodnice. V ta namen bo dovoljevala za vsaka dva v vinorodnih legah jeseni in pozimi izkrcena trasa samorodnic po en cepljen trs plemenitih sort iz banovinskih trsnic in to izključno pod temi pogoji: 1. da je vinograd samorodnica starejši od šest let; 2. da je samorodnica že izkrcena; 3. da prošilec naroči pri banovinskih trsnic toliko cepčnikov, kolikor je izkrcil samorodnic. Za naročene cepčnike plača polovico cen. Da bi prošilec dobil le polovico cepčnikov, ne da bi plačal ostalo polovico, je izključeno. Podpora se bo dovoljevala le do največ 800 izkrcenih trsov samorodnic. Natančnejša navodila se bodo pri upravi tukajšnje mestne občine.

Na starem mariborskem pokopališču

Demontiranje ograj in nagrobnikov — Izkopavanje in prevoz kosti

Maribor, 7. novembra. Ugodno vreme kar vleče ljudi na staro pokopališče. Spekulaciji za ceneno nabavo železnih ograj, spomenikov in nagrobnikov, da, celo izpraznjenim krtam so se na stežaj odprla vrata pokopališča. Ze danes je cela vrsta tudi grobnic brez železnih ograj, prodajajo se nagrobniki in celo take krste, iz katerih se pri izkopavanju mlincev pobere okostje in prelazi v predpisano drugo krtso, one stare pa še ostanejo v grobnici. Začetek tudi s tako kuncijo je napravila bogata družina Pisanec, pekarna na

Koroški cesti. Danes, v sredo, prideta na vrsto dve ekshumaciji: Rihard Sona, bivši župan in veleposelnik v Bresnu umrl in v Maribor prepelan l. 1913 in L. Budešinski (po rodu Poljak), oba na evangeliškem oddelku in se oba prepeljata na evangeliško pokopališče na Teznu.

Pripravljenih je še več prevozov. Vse to privablja na pokopališče čedalje več opazovalcev in že sedaj se slišijo tudi kritike na naslov tistih, ki nameravajo s pokopališča kot počiščišča rajnih do sodnega dne napraviti športu služne naprave.

Sokolsko prosvetno delo na Teznu

Kako živi tezenski otrok — Nekaj misli iz predavanja učitelja F. Luknarja

Tezno, 6. novembra. Sokolsko društvo na Teznu je prišlo z zimskega prosvetnega deloma, ki obsega vrsto vzgojnih in gospodarskih predavanj. Prvo predavanje »življenje tezenskega otroka« je imel učitelj Luknar Franjo, ki se je v uvodu dotaknil najprej splošnih razmer, v katerih se vzgaja in raste mladina, katere pa kljub pogledu v negotovo bodočnost daje upanje, da nas ne bo prevarila v upih, katere vedno gojimo do mladine in smo prepričani, da nas, ko bo prišel čas za njo, ne bo razočarala, temveč zagotovila lepše čase, kakor jih je preživljala sama.

Iz svoje prakse je navajal primere nardarjenosti zlasti ubožne mladine, ki žal ni mogla radi revščine nadaljevati študij in je tako mnogi talent v borbi za kruh ostal neuporabljen pri mehanizmu in tovarni.

Drugi del predavanja je obsegal socialne prilike, v katerih živi tezenska sokolska mladina. Socialne prilike našega otroka niso nič kaj rožnate, na kar posebno vpliva nestalna zaposlitev delavstva, ki živi v večni brigi, ali bo še jutri zaposlen ali ne. Otroci, ki ima čut siromaštva, še dobi čut manjvrednosti in seme nezadovoljstva je bilo vcepljeno v prvo mlado bitju v domači hiši. Napram takemu otroku je treba vzgojitelju posebne previdnosti, ravno temu otroku je treba dati največ topline, naj-

več ljubezni, da ostane odkrit in še večje obzirnosti je treba učitelju pri ocenjevanju. Kajti otrok nima največkrat niti prostora niti najskromnejše opreme, da bi v miru napisal domačo nalogo. Iz tega tudi sledi da pokvarjenosti mladine ni krivo učitelstvo, kakor se venomer trdi, temveč so vzroki drugod in globlji, zlasti pri današnjem ustroju šolstva, kjer mora učitelj v prvi vrsti zadostiti učnemu načrtu.

Ob koncu je poudaril predavatelj, da je dolžnost vseh dvigniti mladino in pomagati, da ji vcepimo resnično državljansko in nacionalno zavest, ki bo kljubovala vsem viharjem in bo ostala neomajana v vseh prilikah. Ljubezen, kmetiki mladini zlasti ljubezen do kmetijske grude, da ne bo stila v mesta in polnila kadeže iz itak brezposelnega delavstva, ki nima ničesar in ki živi le od zaslužka v tovarni. Vzgojimo ji ljubezen do dela, spoštovanje do vsakega dela, sočutje do siročev in le potem lahko ostanemo trdni v prepričanju, da bo ta mladina pravilno uporabljala svoje energije in sposobnosti za lepo in srečno sožitje v državi in narodu.

Predavanje je bilo obiskano primerno tezenskim prilikam, skoraj vedno isto občinstvo. Razveseljivo pa je dejstvo, da se je udeležilo predavanja zlasti lepo število članov »Vzajemnosti«.

Razkrinkani »inspektor« pred sodiščem

Na vse načine se skušajo ljudje prebiti skozi življenje

Maribor, 8. novembra. Bilo je 18. avgusta popoldne ob 2., ko je stopil v pisarno Kubrihtove tvornice v Majšpergu neki možik, ki se je predstavil kot Avgust Vidic iz Ljubljane ter dejal, da je delegat neke delavske organizacije in ima nalogo, da preišče razmere, v katerih živijo delavci omenjene tvornice. Povedal je, da je že vršil poizvedbe pri župniku in drugih čimteljih ter da se sedaj oglašja v tovarni, da sliši tudi drugo plat zvona. Na poziv lastnice tvornice ga. Marije Kubrihtove se je možakar legitimiral z leg timacijo omenjene delavske organizacije in v Ljubljani in legitimacijo nekega lista, pri katerem da je v uredništvu tajnik.

»Inspektor« je na dolgo in široko razpravljaj z gospo Kubrihtovo, končno so se zedinili, da zadevo z delavci v omenjeni tovarni spravi pred sresko načelstvo v Ptuj, kamor so odpotovali industrijka Kubrihtova, njen ravnatelj Vigele in Vidic. Pri sreskem načelstvu v Ptuj je Vidic prikazal razmere v Kubrihtovi tovarni kot neznozne in nevzdržne ter med drugim očital uradnikom, da nemoralno in slabo ravnaajo z delavci. Toda na sreskem načelstvu v Ptuj so Vidica zavrnili in mu sporočili, da se naj dotična delavska organizacija, ki se zanima za razmere v Kubrihtovi tovarni, sama obrne na sresko načelstvo. In tako je moral »delegat« oditi.

Toda že med vožnjo v vlak je »delegat« jadikoval napram Kubrihtovi in ravnatelju Vigele, da ima slabo plačo. Dobila sta vtis,

da hoče Vidic dati razumeti, da bi potreboval denar in da bi bil v primeru, ako bi dobil denar, pripravljen, da bi po njem prikazane razmere v tovarni samoljal.

Dva dni po tem dogodku, to je 20. avgusta, pa je dobila ga. Kubrihtova od Avgusta Vidica pismo, v katerem zahteva Vidic 2000 din, sicer bo razmere v njeni tovarni priobčil v nekem časopisu. Ker pa Vigele na to pismo ni dobil nobenega odgovora, je 26. avgusta ponovno pisal in sicer iz Rajhenburga. Ker spet ni prejel denarja, je ponovno pisal dne 30. avgusta iz Sevnice, končno pa je dne 10. oktobra t. l. iz Slovenjgradca ponovno pisal Kubrihtovi, naj pošlje zahtevani znesek 2000 din. Ker pa je v tem pismu go. Kubrihtova že žalil, je ga. Kubrihtova zadevo izročila orožnikom, ki so Vidica izsledili in aretirali.

Pri zasliševanju je Avgust Vidic, ki je star 36 let in po poklicu privatni uradnik, priznal, da je napisal pisma, toda zanikal je vsako krivdo. Dejal je, da je hotel za Kubrihtovo kupiti česalovino ter da je prodal samo za posojilo. Pravi, da ni imel namena, da bi se z njeni mdenarjem okoristil okoristil.

Vsa zadeva se je danes dopoldne obravnavala pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča.

Vidic je bil obsojen na 6 mesecev strogega zaporja in na zubo častnih državljanov pravic za dobo 3 let.

Paberki z mariborskih cest in iz lokalov

Tajinstven »volapük«, spakodranke in mrevarjenje jezika

Maribor, 7. novembra. Zdi se mi, kakor da sem tavačji slepec sredi planote, ko priletnem po mariborskih cestah in ulicah govoreci ljudi, ki gre do mimo mene. Včasih se mi zdi ta govornica tako prečudna, tako tuja. Stal sem tam neke v bližini trga in sem dojel od razgovora mlajših žensk sledečo govorico: »Ferdamari pajb, objubiti mi je, da me vzame. Ko sem prišla na rando, pa ga ni nikjer. Našla sem ga huncvuta pri oni kelnerci, ki ima za norca pol sekonskih letov...« Tako je točila svoj znanaki »stumad« Eli ali Lizika po domače.

Pikro me je dirnilo, ko sem neke na Aleksandrovi cesti slišal sledečo cvetko: »Hajt boma vaja fir iz igra, nob da seja biet da forar a kumen...«

Naletil sem na družbo pensionerki-kofetarie v neki slovenski restavraciji. Čebetale so v nekem volapüku, ki je mehanika vsega mogočega. Prišel sem na povabilo in se začudil. »Bizuo hobi kajne, stanovanjaka doklada kripiat pa da pensioner?« je regetala prva. Predno sem se zavedel, kaj prav za prav hoče, se je še oglašila njena sosednjica: »Zeji bera bul bisen, barum di cvajte, kma von maj mma a pokojnina«.

kriagt und i net.« Postalo mi je vroče. Komaj sem si opomogel, če se je oglašila tretja: »Pa tisti mulc dise švajn, znaste, je pravil, da je lajtnant und der hunt vor a gonz gemajner koprol. Na društvo narodov bom točila, znaste, die filtern sind reiche Burgenlaender und gewesene Grafen.« Povesil sem glavo in hotel odgovoriti pa je že zakodakala na koncu mize druga »mis: »Ma ošja, si mus in kenen von disse kanten, fester kerl von majne švester, težka zadeva je bila takrat, aber znaste, ja vas uvijek volim, al potajno damit di anderen miks vašten.« Nalila je prazne kupice in sugestivno vzkliknila meni na zdravje: »Prostite! Pa smo trčili in pili, jaz pa si nisem vedel drugeče pomagati, kakor da sem jo pri prvi priliki odkuril po francosko.

Na raznih dekah in pločevinastih izveških pa berem sledeče »spacke:« »Delavnica za avtogeno varanje, nadalje »X Y me sar in prekanjevalce« ali »Vsaki dan sveža gnjat in likere« Starorimsko svarilo »Cave canem« pa se mrcvari v nairaznovrstnejših niansah, kakor na primer »Ahčite se pesa« nadalje »Hujdi pes« itd. Ko pa je bil uveden pasji zapor, je nek okoliški župan napisal na oglas prošnjo, da se »dol spravi pesja kondemacija zaradi tolih ur žahov«.

Bral sem pa tudi sledeče: Tukaj se režejo bučlavigave. Kar bal bi se stopiti v tak salon, da mi požre še dušo, ko so me že povabili, da mi odrežejo glavo.

Po gostilnah imajo še mnoge »kelne re kelnice«, »stumbadie, »unterlajferco« »sankbucko« itd.

Nastavljenec neke tuje trdke je hotel zaprositi predjem za nujen primer. Napisal je prošnjo v jeziku svojega šefa. Toda šefov tajnik je naše gore list in je zahteval prošnjo v uradnem jeziku. In brunni na stavljenec je potem napisal, da brosi od ljudno za dringend predstrel (vor-šus).

In tako bi lahko našli še nešteto slnih spak toda te stvari so žalostne. Ni potrebno, da bi imel Argusove oči, da bi opazil te površne zbrane »malenkosti«. Upam pa, da bo vsaj nekoliko zalego to »spota« je o mrcvarjenju naše lepe materinščine. Obenem pa se spominjam Koseškega, ki nam je zaklical, »Jezik očistite prej, opolite gladko mu rujo, kaj je najeteja v njem, dajte sosedu v zaje.« Začim predvsem pri mladih otroških srcih, da ne bodo vsaj potomci v posmeh tujcom.

Jurij Pika

Iz Prekmurja

— Fantovski pretepi so prav pogosti na podeželskih veselicah. Običajno nastanejo iz veselega razpoloženja ali pa iz razposajene šale. Tako je bilo tudi na veselici v Bratoncih, kamor so prišli fantje iz soseske. Najprej so junaško praznili kozarce potem so v dobrem razpoloženju prepevali, na koncu pa so se skregali. Štefan Veržič je med prepekanjem prijel Alojza Baligača za kravato in mu je strgal. Baligač je bil seveda hudo užaljen in je koj prijel za nož, da opere samoto. Vrešč je hotel pred razjarjenim fantom pobegniti, toda Baligač je bil urnejši. Dohetil ga je in mu zasadil nož v hrbet, da mu je ranil pljuča. Vrešč je prejel v bolnico, kjer se je pozdravil, Baligač pa je te dni stal pred malim senatom okrožnega sodišča v Murski Soboti, ki ga je obsodil na 5 mesecev zaporja.

— Nesreče. Vodni čuvaj Jurij Magdič iz Benkovec je padel pri jezcu v Ledavo in si izpahnil desno roko v zapetju in demonogo v kolku. Leopold Adamlje, sin železničarja iz Murske Soboti, je pri telovadbi fantovskega odseka tako nerodno padel z mize, da si je zlomil desno roko. Levo roko pa si je zlomila posestnica Verona Banfi iz Sebotincev, ko je po nesreči padla z brvi v jarek. Zaradi žulja je moral v bolnico Ludvik Pati iz Hodoča, ker je nastopilo zastropjenje.

— Diplomirani je bil na juridični fakulteti ljubljanske univerze g. Ludvik Rogan iz Sodiščincev. Čestitamo!

— »Pucnja« proti »purifikac«. V Zilavi je Rudolf Šijanec zmerjal sosedo Karla Mariniča s »purifikac«. Marinič pa mu ni